

pedraquefala

Tala do Pino de Rape, xuño 1956

Recuperamos a memoria

ENTREVISTA

Xoán Xosé Domínguez Pereira
Presidente da Xunta de Montes

REPORTAXE

Pista karts no Monte Pereiro
Atios pisa o acelerador

REPORTAXE

Os Tutes, vítimas do
Franquismo en Atios

GUIA PRACTICA

Herbas de San Xoan
NOTICIAS DO MONTE

editorial Unidos nunha nova etapa

Edifícil atopar mellor cabeceira para a revista dunha Comunidade de Montes que o nome de Pedra que Fala. Nada más axeitado que este curioso nome para describir o que debe ser un órgano de comunicación dun colectivo veciñal que debe velar polo bo estado dos montes. Hai en Atios un lugar que se chama Pedra que Fala, pero non sabemos precisar ónde exactamente. Hai quen di que está en Vilafría, mais ou menos por onde se abriron as primeiras canteiras. Pola contra, tamén hai quen asegura que ese é o nome que se lle da a un penedo ubicado no cumio do monte, case no linde entre Atios e Couso. Pero, ¿por qué lle chaman Pedra que Fala? Será porque responde cun eco moi claro e sonoro cando berramos ao seu carón. Ou ao mellor é porque o vento semella que asubía palabras cando pasa por entre as paredes de pedra... De tódos os xeitos, un nome tan evocador debe gardar unha historia interesante. Porque estou convencido de que as pedras gardan historias, pero son historias que só lle contan a quen as sabe escoitar.

Neste novo andar da revista Pedra que Fala, queremos contarlle historias pasadas que gardan os montes de Atios, como a cruel morte dos irmáns alcumados Os Tutes nun lugar coñecido como os penedos dos Inferníños, por riba do Roupeiro. Achegámonos ata aquelas rochas para escoitar as voces áinda atrapadas no corazón da pedra, voces que falan da sinrazón da Guerra Civil e a brutalidade da represión franquista. O pasado vai centrar unha parte importante desta nova edición da revista. A foto de portada corresponde á tala do enorme Pino de Rape, alá polos anos 50, un acontecemento que seguro moitos terán aínda na memoria. Forma parte das fotografías recopiladas na parroquia de Atios para contribuir ó Arquivo Municipal da Imaxe.

Pero nesta nova Pedra que Fala contamos tamén historias do presente, como as actuacións levadas a cabo pola nova xunta rectora logo dun ano de traballo. E tamén historias do futuro a medio prazo, como o que lle agarda a pista de

karts que un veciño de Atios está a por en marcha no Monte comunal do Pereiro. E do futuro mais próximo como as eleccións municipais ou a próxima edición da Festa do Monte, que ven con novedades este ano.

Proxecto de todos

A revista é un proxecto que estivo parado durante moito tempo e que agora a nova xunta rectora quere recuperar. Renace coa vocación de ser un órgano de comunicación de todos os comuneiros e todos os veciños. Aquí caben as historias do pasado, do presente e do futuro, de todos os que queren ser constructivos. Pregamos que todo aquel que queira contarnos algo, que se dirixa a nos e sempre terá un oco na Pedra que Fala. Cántennos as súas peticións, as súas ideas para o monte e tamén se teñen que facer alguma crítica. Tódalas opinións son válidas. Os que non teñen cabida son aqueles que só cobizan o monte comunal para sacar proveito privado, aqueles que só desexan a desunión da parroquia para fins particulares, económicos ou políticos, que de todo houbo e hai en Atios.

"Pedra que Fala renace coa vocación de ser un órgano de comunicación de todos os comuneiros e todos os veciños. Aquí caben as historias do pasado, do presente e do futuro, de todos os que queren ser constructivos"

Unha comunidade de montes debe traballar pola conservación do monte, por optimizar os recursos que ofrece o entorno natural, pero tamén nesta ocasión serve como canalizador das demandas veciñais. Están preto as eleccións municipais e todos os partidos farán as súas promesas. Dende a Xunta de montes mais que palabras, reclamamos feitos, proxectos que contrarresten a débeda histórica que os sucesivos gobiernos municipais teñen contraído con esta parroquia, non só polos atrasos do convenio coa comunidade de montes, senón, sobre todo, por obras básicas para a calidade de vida dos veciños de Atios. Unha parroquia que aporta ás arcas municipais unha parte nada desdeñable dos seus ingresos, pero que, malia o reconócelo e valioso esforzo feito nos últimos catro anos, aínda é deficitaria en servizos fundamentais para as persoas. Por iso reclamamos ó futuro goberno municipal que aumente a súa atención para as demandas de Atios, por xustiza.

XOÁN XOSÉ DOMÍNGUEZ PEREIRA PRESIDENTE DA COMUNIDADE DE MONTES DE ATIOS

“É de xustiza que Atios siga participando na riqueza que xeran as canteiras”

NADO NO BARRIO DA ROCHA NO MES DE XULLO DO ANO 1969. OBTIVO A CONDICIÓN DE COMUNEIRO EN 1997, E XA NESE MESMO ANO ENTROU A FORMAR PARTE DA XUNTA RECTORA DA COMUNIDADE DE MONTES. DENDE ENTÓN FOI MEMBRO ACTIVO NAS SUCESTIVAS DIRECTIVAS QUE TIVO A COMUNIDADE DE MONTES. FINALMENTE O ANO PASADO DECIDIU DAR O PASO PARA ENCABEZAR UNHA CANDIDATURA A PRESIDIR A XUNTA DE MONTES. NAS ÚLTIMAS ELECCIONES CELEBRADAS O PASADO 28 DE MAIO RESULTOU GAÑADOR FRONTE A LISTA LIDERADA POR JESÚS RODRÍGUEZ, O XEITEIRO.

Xoán Xosé Domínguez, Piño, é sobradamente coñecido na parroquia pola sua activa traxectoria como membro activo dos distintos colectivos culturais e deportivos. De feito tivo que deixar o cargo de secretario da U.D. Atios para poder dedicarse completamente á xunta de montes. Sorprende a sua capacidade organizativa e de xestión. Defínese como unha persoa dialogante, algo que non poderán negar os seus inimigos, e interésalle sempre máis a solución que o problema. De cómo ve a parroquia e dos seus retos como presidente da CMVMC de Atios, falamos nesta entrevista.

P. ¿Qué o levou a presentarse a presidente da Xunta de Montes?

R. A verdade é que a mí sempre me inquietou calquera movemento veciñal, aportando todo aquilo que eu puidera facer. No que respecta a decisión de encabezar a candidatura á xunta de montes nas últimas eleccións, a verdade é que foi debido á incansable insistencia dos compañeiros que agora me acompañan na xunta rectora. Ata o último minuto tentaron convencerme para que asumira a presidencia da candidatura, e abofé que o conseguiron porque finalmente din o paso adiante. Síntome orgulloso deste grupo pola enorme capacidade que ten para desenvolver calquera tarefa co fin de dar un pulo a parroquia sempre cara adiante. Pero, aínda más importante, síntome orgulloso polos grandes amigos e veciños que son. Teño que decir tamén, por descontado, que sempre contei co ánimo e apoio da miña familia. Todo en conxunto, ademáis da ilusión por levar a cabo proxectos que considero bos e necesarios para o monte e para Atios, todo isto animoume a dar o paso.

P. Foi unha vitoria axustada, apenas catro votos de diferencia, ¿cre que a parroquia está realmente tan dividida?

R. Sí. É a parte negativa e triste desta historia. Aínda a pesar desta forte división, a parroquia, nos momentos difíciles, sabe responder e poñer as cousas no seu sitio. Neste caso, os comuneiros da xunta de montes souberon escoller por riba das diferencias. Sentín de verdade o apoio dos veciños, é a parte positiva e con

Xoán Xosé depara a diario con Suso, o garda forestal.

ela me quedo. Creo que teño, xunto cos compañeiros da Xunta e tamén cos demais colectivos parroquiais, a responsabilidade de buscarmos unha fórmula que sirva para unir dunha vez por todas a esta parroquia. Creo que é posible a unidade se todos traballamos na mesma dirección e non nos dedicamos a poñer pedras no camiño uns aos outros. Iso non conduce a nada e só interesa a quen quere ser falso gañador dividindo aos veciños.

P. ¿Qué proxectos marcarán o seu mandato para o monte?

R. Quizás de forma más xeral, o principal obxectivo é estar sempre ao servicio dos comuneiros e dos veciños. Xa no concreto, sí temos en mente

diversos proxectos xa recollidos no noso programa electoral e que mantemos coa intención de traballar neles e levalos para diante. Os mais importantes son: a xestión dun novo convenio para comunidade, xa que o actual remata a finais deste ano 2007; a elaboración do novo Plan de Ordeación do Monte, no que xa está traballando a Consellaría do Medio Rural; unha gran balsa para incendios, algo que consideramos fundamental para combatir con garantías un incendio no monte alto; a construción dunha pista forestal que tanto desexamos os veciños para comunicar co monte alto na zona central, a altura do barrio das Insuas, esta pista serviría tanto para un rápido acceso no caso de incendios como para

que os comuneiros poidan ir buscar leña ao monte; e tamén, como non, un proxecto que xa é realidade porque os comuneiros xa a teñen nas suas mans, como é a revista Pedra que Fala, un órgano de comunicación entre comuneiros e veciños en xeral, que tanta falta fai.

P. ¿Seguirá custando tanto defender o monte comunal?

R. Moito, desgraciadamente. Seguirá custando esforzo económico e de concienciación. O noso monte posue recursos moi codiciados, pola sua riqueza forestal e mineira, pero tamén pola sua ubicación próxima a unha zona altamente industrializada. E temos que defendernos de quien intente sacar proveito deses recursos sen respetar que o monte é comunal. Codician o noso monte as institucións, como o Concello, os canteiros, que en ocasións non respetan os lindes da clasificación, pero tamén codician o monte comunal as persoas privadas, incluso veciños de Atios, que queren tomar como seu o que é de todos. Isto lévanos a defendernos muitas veces nos xulgados, cos custes que iso acarrea. Pero tamén temos que defendernos dos desaprensivos, dos que provocan incendios, dos que contaminan o monte, dos que causan destrozos no patrimonio natural, de toda esta xente hai que defenderse demasiadas veces. Temos dunha vez por todas que empezar a cambiar as nosas mentes, a riqueza forestal e natural é o valor máis grande que podemos deixar aos nosos fillos.

P. Os tempos cambian e a lexislación sobre o monte tamén. ¿A qué retos se enfrentan os montes comunais como o de Atios?

R. Hai unha nova lei sobre incendios que conleva medidas más duras contra os incendiarios e tamén maiores obrigas para os propietarios do monte. En Atios levamos feito este ano, pero tamén nos anteriores, unha importante laboura de prevención, coa limpeza de todas aquelas zonas que nos foi posible con medios propios e tamén con recursos da Consellaría. Non estamos de acordo con algunas condicións que esixe a nova lei como a de reunir un determinado número de hectáreas para acceder a subvencións coas que contratar cuadrillas. Atios por si soa non reúne

tales hectáreas (500) e debemos asociarnos con outras comunidades de montes, pero iso non sempre é posible, co cal non se poden acometer labores de prevención e combate do lume se non se dispón de persoal suficiente.

Por outro lado, o mercado da madeira pasa por momentos difíciles e as comunidades que saibam coidar o seu monte e sacarlle proveito serán as que mellor resistan a crise. Debemos apostar pola diversificación de especies, os monocultivos de eucalipto non son bós nin económica nin ecolóxicamente. Hai tamén un mercado para as madeiras nobres das frondosas, que tamén dan rendibilidade anque a mais longo prazo e serán un bo complemento do eucalipto. Ademáis debemos recuperar o bosque autóctono, pola sua riqueza ambiental pero sobre todo porque en épocas pasadas tamén deu sustento ós antigos habitantes de Atios.

"Os monocultivos de eucalipto non son bós nin económica nin ecolóxicamente. Hai tamén un mercado para as madeiras nobres das frondosas, que tamén dan rendibilidade"

P. Remata o convenio co Concello ¿Cal debe ser a posición dos comuneiros de Atios ante un novo convenio?

R. Creo que, en primeio lugar, deberían dar apoio á xunta rectora, que será a que os represente nas negociacións co novo goberno municipal. Non teño dúbida de que cando chegue o momento teremos ese respaldo para conseguir para Atios o mellor convenio posible. Temos que recoñecer que as circunstancias actuais non son as mesmas que as que propiciaron a sinatura do convenio que agora remata. Daquela había enriba da mesa un litixio pola titularidade dos montes que obligou ás partes a chegar a un acordo. Pero agora ese pleito está resolto. O Tribunal Supremo -cremos queinxustamente, pero debemos acatar o mandato xudicial- xa clasificou a parte dos montes na que se asentan as canteiras, que son as que dan diñeiro, á favor do Concello do Porriño. Os veciños de Atios non

"Eu só lle pido aos distintos grupos políticos que compiten polo goberno local, que sexan sensibles coas necesidades desta parroquia"

dispoñemos agora desa baza, pero entendo que temos razóns de peso para reclamar unha contrapartida pola actividade das canteiras. Descoñezo agora en qué termos se fixará ese novo convenio, pero é de xustiza que Atios siga participando na riqueza que xeran as canteiras, porque non nos imos conformar só cos ruidos, o polvillo e o destrozo que causan. Non nos parece lóxico que unha parroquia que contribúe tanto ó erario municipal, se quede sen unha compensación proporcional.

P. A colaboración do Concello é vital para a nosa comunidade. Hai novas eleccións en breve ¿qué goberno no Porriño lle interesa a comunidade de montes de Atios?

R. É importante compartir e enriquecerse de todos os grupos políticos, as relacións son boas con todos. Eu creo que co novo goberno que haxa despois das eleccións de maio, sexa da cor política que sexa, ímonos entender, fixando boas liñas de traballo para a nosa parroquia. Eu só lle pido aos distintos grupos políticos que compiten polo goberno local, que sexan sensibles coas necesidades desta parroquia.

P. Como valora a situación do movemento veciñal en Atios.

R. Penso que nestes últimos anos todos os colectivos parroquiais sofriron un acusado declive. Non teño moi claras as razóns, o que sí é evidente é que esta perda de actividade e de forza repercutiu quizás no desenvolvemento que puidera ter hoxe a nosa parroquia. Ben certo é que cada vez todos temos menos tempo para adicarlle as cousas sociais. Agora ben, debemos facer un esforzo por que a xente se involucre nos intereses comúns, para que rexurda, tanto nos grupos existentes como nos que poidan nacer, o diálogo e a coordinación, co fin de sacar adiante os proxectos que redunden no ben da parroquia.

Montes limpos

A limpeza dos montes é un traballo prioritario para esta xunta rectora, tanto para o saneamento do cultivo forestal, como, e sobre todo, para a prevención dos incendios. E neste traballo os dous empregados da comunidade, Suso e Ventura, levan feito unha importantísima laboura. Obra súa foi a limpeza e desbroce de tres hectáreas en distintas parcelas do monte comunal. Principalmente no rodal 2 do monte alto, dende as Insuas -por riba da casa do García- ata a pista que une o Faro co Castelo. O seu traballo permitiu optimiza-la subvención de 21 mil euros

obtida da Consellaría do Medio Rural para a limpeza e poda de 24 hectáreas de monte. A empresa Desbroces Caselas foi adjudicataria dos traballos en 21 hectáreas distribuídas en catro rodais. Comezaron o mes pasado e os traballos prolongaranse durante os próximos meses.

Ademais a Consellaría actuou no monte conveniado. Lembremos que no monte comunal de Atios hai 129 hectáreas que son xestionadas pola consellaría, ao abeiro dun convenio asinado en 1994 e que ten unha duración de 25 anos. Este ano os traballos

Más de 40 hectáreas se limparon este ano

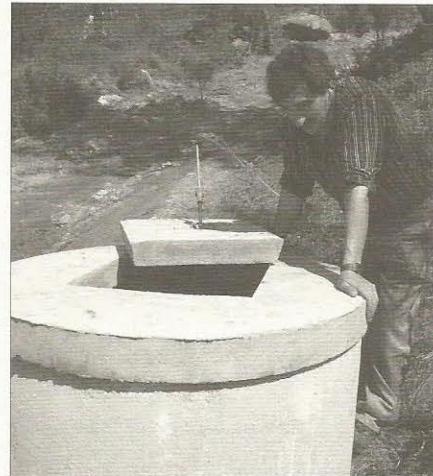
de desbroce realizaronse en 18 hectáreas, principalmente na zona do Roupeiro.

Xa temos auga

Un dos proxectos que prometeu a nova xunta rectora nas pasadas eleccións é a construción dunha balsa de auga, nunha zona ben situada no monte alto que permita aos camións motobombas e tamén aos helicópteros repostar en caso de incendio.

O distrito forestal ofreceuse a sufragar os gastos de construcción da presa. Pola súa banda a comunidade debía levar a auga ata o lugar. Buscamos un sitio ubicado preto da pista do Faro e nun lugar céntrico do monte para que non se perdera demasiado tempo en repostar.

Asesorados por un experto buscamos un bo manantial nas proximidades de Penaguda. Logo de facer varios sondeos atopouse unha vena de auga que mantén un boa cadencia no suministr. Instalaouse unha mangueira de mais de cen metros dende o pozo ata o camiño. A mangueira foi donada polo Concello. A Consellaría do Medio Rural, a través do Distrito forestal, encargáronse de construir a balsa.

Suso, o garda forestal, revisa a arqueta que cubre o manantial

Ao pé da balsa, preto do camiño, instalaráse unha billa para que a xente poida beber. Aproveitando a pendente do terreo a auga baixa polo seu propio pé dende o manantial ata a presa, polo que non foi necesario a instalación de ningún motor.

Corta de rexeneración

Este mes comezouse a corta da madeira do cuartel D que fora adjudicado no mes de xaneiro do ano 2006 á empresa Norte Forestal, S.A. (NORFOR). A corta foi aprobada en asamblea da comunitade do 2 de maio do 2005. O madeireiro xa entregara un adianto pola madeira de 31.700 € (34.236 € co IVE). Os técnicos forestais aconsellaron realizar unha corta de rexeneración por varios motivos: a alta densidade do arbolado -principalmente eucalipto-, a orografía da zona, moi escarpada e pedregosa, o dano que sufrían as guías que quedaban e a necesidade de someter o terreo a un tratamento silvícola para eliminar a australia. Levanse extraídas más de 1700 toneladas

de madeira, coas que se saldou xa ao ingreso a conta feita por NORFOR. É mais, a corta deu superávit e a comunitade debe cobrar ainda máis diñeiro pola madeira.

A xunta rectora é consciente do efecto negativo que este tipo de tala causa na paixase, pero debemos fiarnos dos técnicos polas vantaxes que representa. Por un lado podemos emprender unha reforestación mais ordeada da zona: aproveitando a ladeira escarpada para eucalipto, e tamén ampliaríamos a zona de frondosas na vaguada, mais rica en auga e con maior probabilidade de que castiñeiro, carballo, cerdeira ou freixo teñan mellores condicións de crecemento. Polo outro, o preço da madeira non sofre unha rebaixa que sí tería no caso dunha corta selectiva. Ademais era preciso vendela antes da época do verán polo elevado risco de incendios.

Mais de 1700 toneladas de eucalipto se extraerán nesta zona do monte.

Coa corta a feito conseguimos tamén poñer a disposición do comuneiro unha importante cantidade de leña de australia que non se vai vender pero sí se vai cortar, nunha zona de fácil acceso.

Recuperamos o Roxo, manteñámolo limpo

O Concello do Porriño levou a cabo a recuperación do vertedoiro incontrolado que había no monte do Roxo, un monte que é comunal e polo tanto responsabilidade dos comuneiros de Atios. Dende había xa moito tempo, persoas desaprensivas utilizaron a zona para depositar todo tipo de residuos, dende colchóns ata televisores, pasando por sustancias perigosas como disolventes industriais. A escasos metros está o colexio público de Atios, co risco que iso supoña para os cativos. Coa aportación dunha pequena subvención da Consellería de Medio Ambiente, de oito mil euros, o Concello acometeu a recuperación do que era xa o maior punto de vertido incontrolado de lixo do municipio. Primeiro levouse a cabo a recollida selectiva de todos os materiais alí depositados. Posteriormente aterrouse a parcela para proceder a plantación de árbores. Os propios alumnos do colexio participaron na plantación, nun acto organizado polo departamento de medio ambiente do Concello, do que é responsable Marcelino Martínez. En total plantáronse 120 árbores de dúas especies: carballos e bidueiros. A xunta de montes instalará un valado con rede metálica no recinto para impedir mais vertidos. Agora correspondeños a todos manter limpo e coidado esta área verde para disfrute non só dos rapaces do colexio senón de tódos os veciños.

Desaprensivos aproveitaram un terreo comunal para verter todo tipo de residuos.

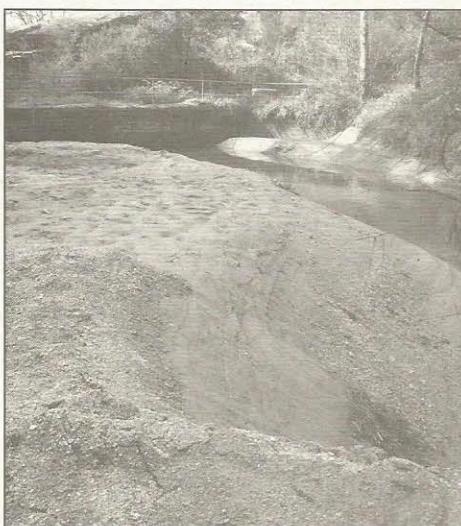

Os alumnos do colexio público de Atios aprenderon unha lección de respeito ao medio ambiente.

Vertido nas Insuas

A xunta rectora quere poñer en coñecemento de todos os comuneiros un feito que considera moi grave que se produciu na presa do monte. Toneladas de xabre e terra foron arrastradas pola auga o pasado outono hacia o vaso da presa, que quedou completamente aterrado. Apenas un regueiro que a corrente do regato abriu no medio da area permite o paso da auga. A presa, se non se limpa antes, está completamente inservible para o regadio.

Segundo o rastro deixado pola riada comprobamos que a terra procede dun lugar coñecido como a Finca do García. Alí levouse a cabo o depósito dunha inxente cantidade de terra e escombro. Descoñecemos se este movemento de terras se fixo con tódos os permisos municipais e ambientais

A Presa do monte quedou totalmente aterrada

necessarios. É competencia da autoridade comprobalo. Pero mais grave consideramos, se cabe, o feito de que, irresponsablemente, entubouse o regato de escorrentía que baixa polo monte e atravesa a finca. Obviamente, a natureza non sabe de barreiras. E así foi. A auga caída nos meses de outono arrastrou todo o que atopou ao seu paso: tubos e terra. A consecuencia foi que a area correu riba abaixo. Mesmo tapou unha arqueta da traída xeral de auga. A terra acumulouse contra o muro da presa, que quedou completamente ateigada de area. Cremos que a Confederación Hidrográfica, que é a que ten a competencia sobre os caudais de auga, debería actuar nestes feitos. Entendemos que teñen uns responsables claros, con nome e apelidos, que deben responder e asumir os custos da limpeza da presa.

Non negamos a documentación

O xulgado de instrucción número 2 do Porriño debe dirimir en próximas datas sobre o pleito presentado por un grupo de comuneiros contra a xunta rectora pola solicitude de abundante documentación da comunidade de montes. O xuíz citou xa ás duas partes para unha vista oral o próximo 17 de xullo ás once e media da mañá.

Como xa foi explicado en diferentes assembleas, os comuneiros Jesus Rodríguez, Serafín Areal, Segundo Novás e Manuel Díz, solicitaron a esta xunta rectora copia certificacada do Libro de actas das assembleas, do Libro Rexistro de Comuneiros e do Libro de contas, do balance de perdas e ganancias, e da memoria dos anos 2001 ao 2006, ambos inclusive. A xunta rectora, recoñece o dereito que ampara aos comuneiros de recibir toda a documentación que soliciten e tamén a obriga da xunta de entregárellela.

No exercizo dos seus dereitos e obrigas, e fundamentándose no establecido nos arts. 17, b) e 38.11 dos estatutos da comunidade, a xunta rectora cita aos comuneiros solicitantes ata tres veces nas oficinas da comunidade. Como xa foi exposto, os comuneiros negáronse a consulta-la documentación e preferiron acudir ao xulgado. Esta xunta rectora non comparte tal proceder porque considera que non favorece para nada os intereses da comunidade. A xunta rectora opina que a intención dos comuneiros é poñer documentación reservada dunha entidade privada como é unha comunidade de montes, á disposición de terceiras persoas, alleas á comunidade, como así recoñeceu o comuneiro Segundo Novás na última samblea, cando sinalou que quería levar esas copias a un avogado. Iso na práctica supón realizar unha auditoría contable que cremosinxustificada e para a cal, ademais, debense seguir outros procedementos. Esta xunta rectora considera intolerable que se vertan sospeitas infundadas sobre a labor das persoas que tiveron e teñen responsabilidades na comunidade de montes. Os comuneiros tiveron a oportunidade de xular co seu voto ás persoas que estiveron a fronte da xunta de montes, e os resultados das eleccións demostraron definitivamente se a sua labor foi correcta ou non.

A Xunta de Montes reclama ao Concello un millón de euros

A comunidade de montes de Atios presentou un escrito no servizo de Intervención do Concello do Porriño, no que lle reclama o pago das cantidades atrasadas do convenio. O actual goberno municipal BNG-PSOE -demostrando unha vontade de colaboración e transparencia que nunca tiveron os gobernos anteriores do PP-, puxo a disposición da Xunta de montes todos os datos referidos a liquidación das canteiras. Con esos datos na man, o importe que o concello adebeda á comunidade de montes ascende a máis dun millón de euros, dende o ano 1995 ata o ano 2005. Concretamente ó que reclama a Xunta de montes é 1.056.377 euros. Esta cantidade sae do seguinte cálculo: entre o ano 1995 e o ano 2005, o concello cobrou das canteiras ubicadas en terreos de Atios, en concepto de canon de ocupación, 5.654.043 €. Como se recolle no convenio asinado no ano 1993 entre a Comunidade de Montes de Atios e o Concello de O Porriño, o 37,5 por cento correspondelle á parroquia. Tendo en conta esta porcentaxe, neses dez anos a parroquia debería ter cobrado 2.120.266 €, pero non foi así. Segundo as contas da comunidade de montes, en dez anos o Concello só entregou realmente á xunta de montes 1.063.889 €, é dicir a metade do que lle correspondía. Se facemos contas, o concello adebeda á parroquia a cantidad arriba mencionada, ou sexa. 1.056.377 €. Logo de que Atios tomara a iniciativa, a comunidade de montes de Budiño presentou tamén un escrito de reclamación nos mesmos termos.

Os orzamentos municipais anteriores, e tamén o actual en vigor, estableceron sempre unha cantidade tope para cumplir o convenio con Atios e Budiño. Tales orzamentos non foron impugnados no seu día, como sería procedente, xa que non pode fixarse unha cantidade tope nunha partida que está suxeita a unha porcentaxe sobre unha recaudación variable de ano a ano.

Como a reclamación xudicial podería rematar en fracaso, a comunidade de montes tentará negociar co goberno municipal o pago deses atrasos, ben en pago directo ou ben en forma de investimentos na parroquia a través dun plan de obras.

Procesos xudiciais: Carbón, Rape, Concello.

Seguimos en terreo xudicial porque en diversos tribunais séguense outras tantas causas nas que ten interés a comunidade de montes.

Canteira do Carbón. No seu día Construcciones Xeiteiro, S.L. presentou unha demanda por danos á comunidade de Montes de Atios, reclamando a cantidad de 363.841 euros, polos daos e prexuzos ocasionados a tal empresa como consecuencia da paralización da canteira do Carbón, por medio dun interdicto de obra nova que aos atrás xa presentara contra dita empresa.

A demanda foi desestimada polo Xulgado de Porriño, ao quedares acreditado que a empresa demandante non tiña a disponibilidade do terreo, que é propiedade da Comunidade de Montes de Atios, nin tampouco a correspondente licenza de actividade, polo que nunca pudo chegar a iniciar actividade algunha na cantera. A Audiencia Provincial de Pontevedra

Confirmou a sentenza desestimatoria do xulgado do Porriño. A empresa Construcciones Xeiteiro, S.L. presentou recurso de casación ante o Tribunal Supremo. O asunto está pendente de resolución. Porbleams da demandante co seu procurador retrasaron o veredicto, que podería producirse a mais tardar nos próximos dous anos. As elevadas costas deste proceso recaerían na parte que perda o pleito, e agardamos que se finalmente a comunidade de montes sae gañadora, a empresa demandante Construcciones

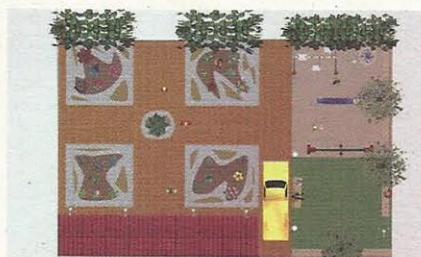
Xeiteiro lle faga fronte ás costas.

Rape. No caso dos terreos comunais apropiados por Saladina Cabaleiro, a Audiencia Provincial de Pontevedra desestimou o recurso de apelación feito por Saladina, co cal a xustiza resolveu novamente a favor da comunidade. Pero lonxe de acatar o fallo xudicial Saladina Cabaleiro presentou un recurso de casación ante o TSJG pola vía civil. O alto tribunal galego podería resolver en seis ou sete meses.

Montes pequenos. A comunidade está a esperar de que o TSJG resolva tamén o recurso presentado polo Concello do Porriño contra as distintas resolucións dos tribunais que lle deron aos veciños de Atios a propiedade dos chamados montes pequenos (Monte Pereiro, torreiro da Guía, Rape, As Culcas, baldío da Guía, torreiro Vilafría, baldío Vilafría, O Roxo, A Costa). Un acordo plenario, aprobado no seu día cos votos do PP e dos Independentes, con maioría na corporación, establece que o Concello debe recurrir ata a última instancia para que eses terreos sexan propiedade municipal. Polo momento a xustiza deulle a razón aos veciños, ben é certo que, curiosamente, só naquelhas parcelas que non teñen interés industrial. Pero agardamos que unha nova maioría no goberno local retire dunha vez por todas estes recursos que consideramos totalmenteinxustificados.

Xardín Centro Social

A comunidade de Montes, dentro do compromiso adquirido no convenio co concello de investir unha porcentaxe en obras parroquiais, está realizando a mellora do exterior do Centro Social e Cultural. O proxecto contempla un recinto de 330 metros cadrados, con catro zonas axardinadas e adoquinado nos espazos inter-medios. A obra complementarase cun parque infantil que o Concello vai instalar no terreo que queda á esquerda do edificio. Con estas obras o aspecto do Centro Social veríase moi mellorado. Xa o ano pasado a comunidade de montes instalou o letrero que identifica este centro parroquial.

Por fin haberá Campo no Carballo

Lugo de moitos retrasos, debidos sobre todo a espúreos intereses políticos, finalmente o pasado 16 de abril o alcalde do Porriño Raúl Francés e o presidente da Deputación de Pontevedra, Rafael Louzán, asinaron o convenio para a construción do campo de céspede artificial no Carballo. A obra ten un orzamento de 368 mil euros e prevese que estea rematada no verán para que a UD Atios disponga del xa na próxima tempadada. Alcalde e Presidente, xunto cos concelleiros Pedro Pereira e María Josefa Sío visitaron as instalacións no lugar de Pumariño. Unha visita que, por certo non foi anunciada á esta Comunidade de Montes. Entendemos que, por respeito ó traballo que os veciños levaron a cabo para que este proxecto sexa xa unha realidade, aloménos debería ter sido convidada.

Louzán, Francés, Pereira e Sío visitaron o campo do Carballo despois de asinar o convenio.

A Deputación financia o 75 por cento da obra e o Concello o 25 por cen restante. O convenio inclúe a instalación da herba sintética, a dotación de duas porterías de fútbol once, catro de fútbol sete, banquillos de suplentes, marcador e 200 asentos. A comunidade de Montes fixo e segue facendo unha importante labor de aportación de terreos. O concello, pola súa banda, investiu xa mais de 300 mil euros en acondicionar o terreo, pechar o campo, instalala a luz, levar auga, e facer os vestiarios. Agora o goberno local ten avanzada a xestión para conseguir unha subvención da Dirección Xeral de Deportes da Xunta de Galicia coa que construir as gradas do novo campo.

Novo coche e remolque

Como xa é coñecido polos comuneiros, a xunta de montes dispón dun novo vehículo dende o pasado mes de setembro. Trátase dun Land Rover modelo Defender 110cv, 2.5 TDI, 9 plazas e con enganche. É un coche semellante ó vello, que, logo de moitos anos de tránsito polas pistas forestais, xa non deu mais de sí. O novo todoterreno custou, como así se expuxo en asemblea, trinta mil euros. Un prezo razonable para un vehículo de segunda man que só tiña vinte kilómetros e que ten grandes prestacións. Mercouse ademais un remolque para o transporte de maquinaria e ferramenta forestal, xa que a nova normativa impide que esos aparellos viaxen dentro do vehículo.

Pero antes de ser propiedade dos veciños, ese terreo foi usado durante os gobernos do ex-alcalde José Manuel Barros (PP) como un auténtico vertedero de todo tipo de residuos, vertidos que se facían co consentimento do concello. Esa foi a primeira dificultade que tivo que sortear Manuel Pereira: por en condicións un terreo que era como as areas movedizas, no que a pouco que se profundizara atopaba lixo industrial, doméstico e doutras variedades, mesmo restos do matadeiro. Para drenar a humidade e estabiliza-la superficie tivo que extender unha capa de xabre uniforme de 50 centímetros de espesor sobre toda a parcela. Logo de gastar moito diñeiro en estabilizar o terreo, púxose cos deseños e proxectos constructivos.

As obras comenzaron hai un ano e están agora na fase final. Un experto enxeñeiro, Pablo López, deseñou a pista que ten unha lonxitude de mil setenta metros, mais dun kilómetro que serpentea sobre unha superficie de 20 mil metros cadrados. A recta de meta ten cento cincuenta metros, nos que un kart profesional podería acadar os 165 kilómetros por hora. Ten máis de 20 curvas e seis chicane, o que a converte nunha pista que combina velocidade e destreza ao volante. A pista ten un ancho permanente en todo o recorrido de 10 metros, superior ó mínimo esixido que é de oito metros. O proxecto está homologado pola Federación Galega de Automobilismo como pista Tipo B na que se poden disputar competicións valedeiras para o campionato Galego e Estatal e mesmo Europeo. A pista cumple toda a normativa vixente en materia de seguridade e de calidade ambiental. Ademáis da pista, as instalacións inclúen oito boxes con capacidade para 16 karts cada un. Cada box dispón de

sistema de aire e lavado. Sobre eles levantarase unha grada na que se ubicarán unha tribuna para o público, unha sala de prensa e unha cafetería. O parking pechado, paddock,

no que se fai o control dos vehículos previo ás carreiras, ten uns dous mil metros cadrados. A pista acollerá tamén competicións de motos scooter e ciclomotores de ata 125 cc. Manolo tenta organizar tamén probas fora de calendario para os afeccionados.

O investimento total do proxecto supera os 400 mil euros. Manolo lamenta non ter ningún tipo de axuda nin apoio institucional para a súa actividade. Mais ben ó contrario. "Tiven moitas dificultades para dispor dos terreos que eu precisaba, demasiadas pegas. e para o proxecto en sí, tiña as veces que aportar documentación e requisitos como se o que ía construir fora unha central nuclear, increíble", asegura.

Logo de moitos anos de esforzo, Manuel Pereira ve próximo o cumprimento dun soño. A pista está xa asfaltada e en breve comenzarán as probas. Manolo avanza que podemos ter sorpresas na inauguración,

xa que podería visitar Atios todo un campeón da Fórmula 1, Pedro Martínez de la Rosa. Ten apalabrada a súa asistencia. A ver se non falla.

Cando corte a cinta inaugural, Manuel Pereira terá só a metade do traballo feito. A outra metade é conseguir que a pista funcione para amortizar tan elevado

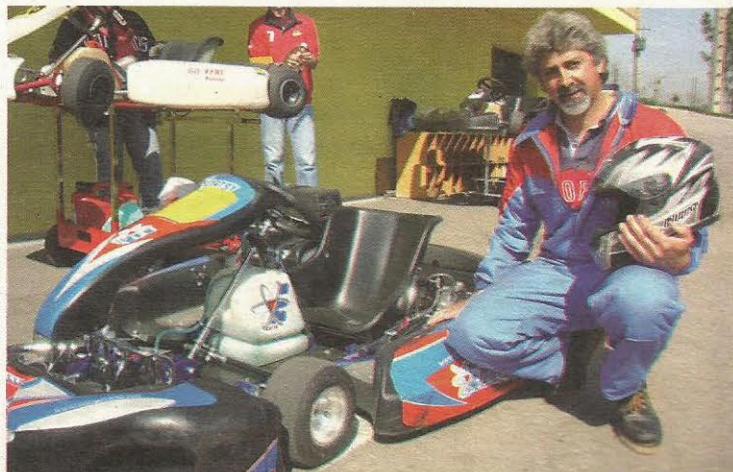
investimento. Coa pista gañan os afeccionados aos karts que disfrutarán dunhas instalacións de primeiro nivel. E tamén gañamos os veciños da parroquia, porque contamos agora cun rendemento económico nun monte no que antes só había porquería. Boa sorte, Manolo.

O contrato de cesión reportará 13 mil euros anuais á comunidade de montes

Pedro Martínez de la Rosa, coñecido piloto de Fórmula 1, inaugurará a pista

A pista cumple toda a normativa ambiental e de seguridade esixida pola Federación Europea de Automobilismo

Manolo pon a disposición dos afeccionados aos Karts unha pista punteira en Galicia.

HERBAS DE SAN XOÁN

Xa queda menos para a Festa de San Xoán. Unha das tradicións mais populares asociadas a esta data é a recolección de herbas silvestres aromáticas para facer lavados logo de mantelas toda a noite a intemperie metidas na auga. Dende PQF queremos con esta ficha dar a coñecer algunas das plantas mais significativas que temos nos nosos montes e herbais. Por iso publicamos unha pequena escolma extraída da magnífica guía elaborada por Dolores Pereira. Algunhas das herbas como o Pelo da Raposa están en perigo de extinción. A autora convídanos a coidar estas valiosas plantas e protexer a riqueza botánica de Atios.

XARXA

(*Salvia officinalis*) - Salvia

A xarxa, tamén coñecida como "herba sagra", é unha planta de orixe balcánica e de arrecendo moi agradable que se dá ben tanto á sombra como en sitios asollados. Florece entre xuño e setembro e das súas flores e follas extráese industrialmente un aceite esencial que ten unha acción antiinfecciosa.

LINGUA DE OVELLA

CHANTAXE LANCEOLADA (*Plantago lanceolata*)
Arta de monte

Vive en terreos de vello e é considerada unha mala herba, pero as súas follas (secas, sen que ennegrezan) son moi utilizadas na industria farmacéutica para elaborar xaropes contra a tos. Como remedio caseiro é utilizada en infusións que favorecen a dixestión e abren o apetito.

MENTA

(*Mentha piperita* ou *spicata*) - Menta.

Existen diferentes variedades de menta, mesmo en estado silvestre. É unha planta que florece de xullo a setembro e tanto as súas follas como a súa flor conteñen propiedades moi beneficiosas para a saúde. A menta ten un arrecendo moi característico que se debe ó seu alto contido en mentol, polo que é moi usada para elaborar cremas dentais, caramelos, locións.

ÁRNICA

(*Arnica montana*) - Árnica.

A árnica é unha planta que vive no monte baixo, en prados húmidos ou preto de mananciais, en zonas de pasto. Florece de maio a agosto e é unha especie protexida en numerosos países debido á súa utilidade farmacolóxica: é usada na fabricación de medicamentos para curar enfermidades das vías respiratorias, do aparello dixestivo ou alteracións menstruais.

PELO DA RAPOSA

(*Cuscuta epithymum*) - Cuscuta.

Trátase dunha planta parásita que soe vivir inzada entre as polas de carrascos e toxos, das que, segundo unha crenza antiga, tomaba as súas propiedades curativas, algo que se demostrou ser falso. Noutras zonas chámase tamén pelo de lebre ou barba de raposo. Entre as súas propiedades medicinais están a de facilitar a expulsión de gases, as pedras do riñón, aumentar a secreción de ouriños e aliviar o estrinximento.

VOLUNTARIOS CONTRA O LUME

Todas aquelas persoas interesadas en colaborar na vixilancia do monte este verán poden apuntarse. Como xa fixemos o ano pasado, os voluntarios poden apuntarse indicando os días e as horas as que estean disponibles. A xunta de montes organizará as quendas de vixilancia de acordo coa disponibilidade de cada quen. Facémolo así de xeito ordeado, como noutras ocasións, para saber en todo momento qué persoas hai no monte.

Esta campaña de verán anunciaise como moi preocupante polas condicións metereolóxicas adversas que se agardan, con fortes oleadas de calor e seca prolongada.

Esperamos que o lume nos respete como o ano pasado, pero se ven, teremos que estar preparados. Entre todos combatiremos aos que prenden lume. Tolerancia cero cos pirómanos.

Os teléfonos nos que poden apuntarse son:

606968135

606968133

680612818

O BUFO POLITICOS EN VIAS DE EXTINCION

Unha das aves mais fermosas e importantes do noso natureza é o bufo real, unha especie moi ameaçada e en perigo de extinción en Galicia e tamén no resto da península. Ameazada pola actividade humana, como sucede desgraciadamente co resto das especies animais e co planeta enteiro. A súa presenza nos bosques é síntoma sempre da boa saúde do entorno natural, cando o bufo desaparece vaise con él o sereo da natureza, o garante dun ecosistema ben conservado.

Mantendo todas as distancias - sempre a favor do bufo claro está-, a este singular animal sucédelle un pouco como aos bos políticos, que de tan ameaizados que están polas malas actividades humanas corren risco de desaparecer.

É maioría a xente que pensa que toda aquela persoa que se mete en política para vivir profesionalmente dela ten algo malo que agochar, que o fai por interés e para enriquecerse. Temos exemplos dabondo no pasado recente do Porriño para confirmar esta opinión. Non está nos papeles de ningun xulgado, pero de todos é coñecido o proveito persoal que algún político municipal sacou do seu poder como máximo representante público.

Como sucede coas especies animais que se extinguén ante a pasividade das administracións e das persoas en xeral, tampouco ningún quixo no pasado evitar que tales alimañas políticas proliferasen. Pero como todo bo naturalista, eu son partidario de facer todos os esforzos posibles por preservar o bo que agora temos. E digo isto tanto no eido natural como no político. Hai que preservar aos políticos honrados e eliminar aos corruptos, do mesmo xeito que hai que protexer as especies que contribúen a mellorar o ecosistema e eliminar aquelas que só causan danos e rachan o equilibrio natural.

Para conservar a natureza temos como instrumentos a lei e a conciencia. Para eliminar aos malos políticos só temos a xustiza e as eleccións. Como a xustiza non sempre funciona, o noso voto convertese en fundamental para levar a cabo esta tarefa de saneamento da vida pública.

O 27 deste mes temos a oportunidade de premiar a quem traballa honradamente polo ben común e tamén de paso de levar á vía da extinción a quem só busca o beneficio persoal. E desde Atios deberíamos preservar sobre todo a aqueles que traballan polo benestar da nosa parroquia. Todos temos un voto que debemos exercer libremente segundo a nosa conciencia.

Quedan moi poucos bufos reais, por iso hai que dobrar esforzos para conservalos.

PROHIBIDO VERTER NO MONTE

Está totalmente prohibido verter no monte calquera tipo de lixo, escombros de obra, ou outros residuos. Hai outros lugares onde facelo. Ademais dos contenedores habituais (xeral, plásticos, cartón e vidro) o concello ten habilitado un servizo de recollida de enseres (ferros, electrodomésticos, mobles) ao que se pode chamar, teléfono 986 - 33 05 74. Para os que queiran desfacerse de escombro de obra hai que pedir permiso no concello, que dispón de puntos limpos para iso, ou ben comunicalo á xunta de montes por se se dispuxera dun lugar axeitado para facer un vertido puntual dependendo do tipo que sexa. Pero está totalmente prohibido realizar vertidos no monte, é un delito ecolóxico castigado pola lei. Os que o fagan arriscanse a unha denuncia que pode conllevar unha dura sanción económica.

OPINIÓN DO COMUNEIRO

Esta sección queda a disposición de todos aqueles comuneiros e veciños que queiran expresar a súa opinión sobre calqueira aspecto do monte de Atios ou da vida parroquial en xeral. Admitense críticas, sugerencias e propostas. Os escritos respetaranse na súa integridade. As cartas poden remitíllas á oficina da comunidade de montes ou entregala a calqueira vocal da xunta rectora, indicando a sección Opinión do Comuneiro. As cartas deben ir asinadas e indicando ben claro o nome de quien as escribe, non se aceptarán anónimos.

STAFF

Editor:
Xunta Rectora da CMVMC de Atios.

Director:
Xoán Pereira

Colaboradores:
Dolores Pereira, Braulio Molina.

Diseño e Maquetación:
Magenta

Impresión:
A. G. Palacios

Depósito legal:

Revista impresa en papel reciclado.

Os montes de Atios, escenario da represión franquista

O vindeiro mes de agosto cumpliranse setenta anos dun dos sucesos más vergoñentos da historia de Atios e do Porriño. Os irmáns Tute, refuxiados nunha cova dos penedos dos Inferníños, situados por riba do Roupeiro, morreron acibillados polos fusiles da represión franquista. Aqueles feitos son lembrados ainda por moitos veciños, cada un dende a perspectiva da súa memoria. PQF quixo lembrar, da man de testemuñas vivas, cómo foi a fuxida e morte destes homes que defenderon a liberdade nos comezos da Guerra Civil española. Os montes de Atios foron escenario involuntario dun crime que se repetiu en moitos outros lugares do país. Outros veciños de Atios como Raúl Porto e Amante do Trepa tamén foron vítimas da sinrazón franquista. Dolores Pereira narra para a nosa revista o acontecido naqueles días tristes do 36. POR DOLORES

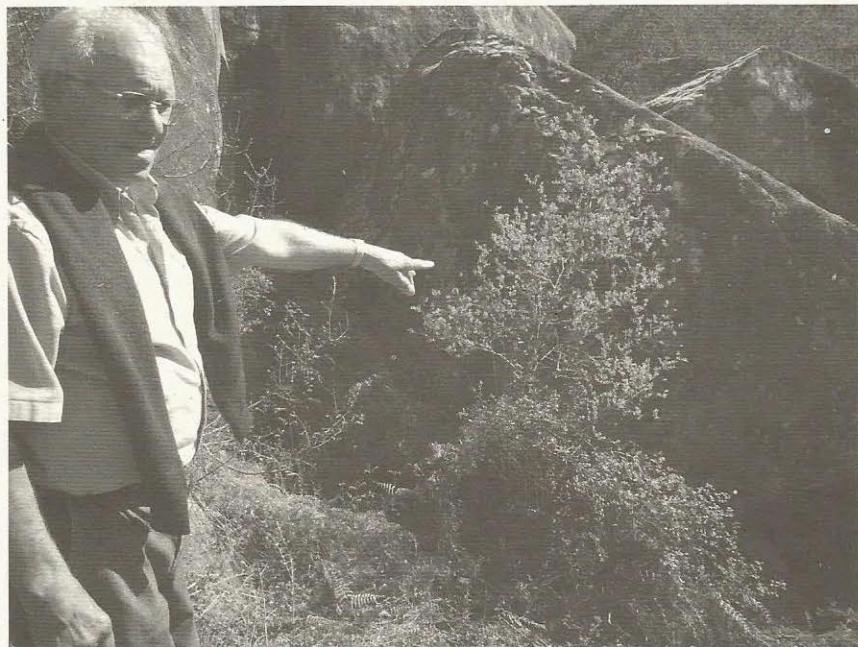
A REPRESIÓN FRANQUISTA DURANTE A GUERRA CIVIL EN ATIOS

O Alzamento protagonizado polo Xeneral Franco o 18 de xullo de 1936 deu lugar a unha Guerra Civil que supuxo o enfrentamento fraticida entre dous bandos: un - o bando nacional- que pretendeu destruír pola forza o marco político que fora resultado dunhas eleccións democráticas; e outro - o bando republicano- que se viu forzado a defender a República do asalto violento ao poder por parte das tropas franquistas. Esta guerra cruel e inxusta volveu inimigos a veciños, a antigos compañeiros e mesmo aos membros dunha mesma familia. Hoxe, cando xa pasaron 70 anos desta traxedia, moitos e moitas cremos que é preciso recuperar a memoria daquelas persoas que pagaron coa vida a defensa duns ideais e duns valores democráticos que o golpe de estado pretendeu, e conseguiu, derrubar. Neste caso concreto, pretendemos honrar a memoria daquelas persoas da nosa parroquia, ou relacionadas con ela , que perderon a vida no mellor dela: os irmáns Tute, Raúl Porto e Amante do Trepa. O que imos contar áinda permanece vivo na lembranza dos veciños máis vellos.

OS IRMÁNS TUTE

Eduardo, Xosé e Roxelio Fernández Miniño, más coñecidos como Tutes, foron vítimas da represión franquista. Xosé, o maior, foi fusilado en agosto do 36 en Tui, despois dunha parodia de xuízo, fronte á igrexa de San Bartolomé. Os outros dous irmáns conseguiron agocharse nunha especie de zulo feito no piso da casa familiar no Porriño, onde estiveron acubillados sen ser descubertos durante os frecuentes rexistros que os fascistas realizaron nas súas casas, pois desconfiaban que se escondían alí. Como non daban con eles, decidiron levar presas as súas mulleres e irmás, e mesmo ameazaron con fusilaras para que Eduardo e Roxelio se entregasen. Diante desta situación, os dous irmáns decidiron buscar outro refuxio, e unha noite de Xoves Santo conseguiron chegar a Tui. Alí foron acollidos, xunto con outros fuxidos, na casa de Evanxelina Jaso e Herminio Saavedra . Pero pouco despois foron descubertos e só os dous irmáns

conseguiron escapar. Os demás, xunto con Evanxelina e Herminio, os seus protectores, foron apreixados. Eduardo e Roxelio escaparan por separado, de maneira que cada un deles cría que o outro fora detido polos franquistas. Sabemos que Eduardo, que fora ferido superficialmente dun disparo, encamiñouse entón a Couso, onde coñecía algunas persoas de cando ía de caza. Un matrimonio escondeuno e alimentouno durante un tempo. Para sorpresa de Eduardo, tres días máis tarde chegou a Couso o seu irmán Roxelio,

Segundo Giráldez lembra de neno ver as roupas dos represaliados entre os penedos.

quen lle conta que Evanxelina e Herminio foran fusilados.

AGOCHADOS NUNHA COVA

Asustados e para non comprometer ao matrimonio que os tiña escondidos, a finais de abril os dous irmáns deciden marchar e buscan refuxio preto da capela de San Cibrán; pero teñen que abandonar este lugar un mes máis tarde, porque está a piqües de celebrarse a romaría deste santo. Deciden entón buscar refuxio no monte das Insuas. Segundo o testemuño de algúns veciños -que mesmo contaron ter visto a irmá subir ao monte cun cesto-, primeiro estiveron escondidos nun lugar coñecido como As Minadas (anos máis tarde uns veciños descubriron nese lugar unha especie de tobo onde se atoparon restos de lume), pero pouco despois

Ali, nunha cova situada na base dun dos moitos penedos que hai nese lugar, estiveron preto de tres meses. En ocasións parece ser que baixaban á súa casa na procura de comida, outras veces era a súa irmá Carme quen lle levaba algúns alimentos e mesmo se conta que a súa nai chegou a mandarlle a comida por unha veciña das Insuas -Tía Carme da Carretona. Para conseguir auga fixeron unhas pequenas pías na superficie de varios penedos. Sen embargo, a morte destes homes estaba xa preto. A maioría das persoas entrevistadas coincide na seguinte versión dos feitos: ao parecer, un rapaz da Picoña que andaba coas ovelas no monte viu a un dos irmáns, comentouno na casa e alguén se encargou de levar esta información á Garda

A memoria debe permanecer a través das xeracións.

Civil de Salceda. Esta, xunto coa Garda Civil do Porriño cercaron o lugar onde estaban os dous irmáns. Parece ser que aguantaron varios días dentro da cova sen entregarse. Posuían escopetas, coas que se defendieron aproveitando os ocos dos penedos, que lles serviron como trincheiras. A munición acabouselles rápido. No transcurso dun tiroteo as balas da garda civil alcanzaron a Roxelio, causándolle a morte. Os axentes da benemérita prometeronlle a Eduardo que se se rinde e se entrega terá un xuizo xusto e tal vez irá ao cárcere, pero que non o matarán. Eduardo accede tras facerllles prometer que lle deixarán ver a súa muller e os seus fillos. Eles danlle a súa palabra e Eduardo sae.

FUSILAMENTO

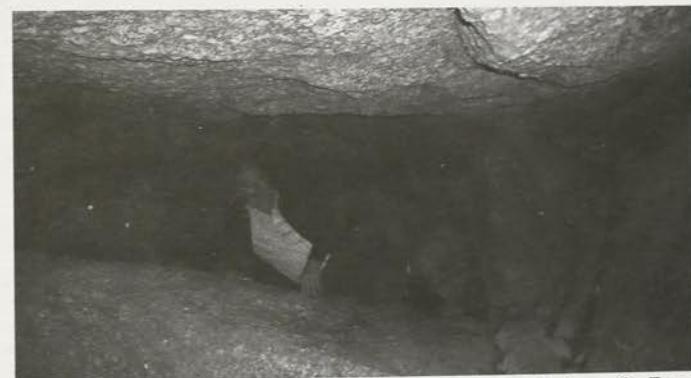
Chegando aquí, varían algo os testemuños: uns din que Eduardo acusou a un dos que o esperaban fóra -veciño seu de ser un asasino e que más tarde alguén lle disparou polas costas. Outros din que tan pronto como saiu, indefenso, acribillárono contra as pedras da cova. Despois arrastraron os corpos sen vida dos dous irmáns un treito monte abaixo e logo marcharon deixándoos quedar tirados no chan, baixo a calor terrible de agosto. Ao día seguinte os familiares e amigos viñeron buscalos e baixáronos do monte. Usaron para elo escaleiras de man a modo de padiolas nas que os levaron ata as Insuas. Ali metéronos nun carro de bois, que os transportou ata un lugar coñecido como O Hospitalillo. O Rexistro Civil do Porriño recolle a data da morte dos irmáns Tute: o 9 de agosto de 1937. Segundo Xiráldez, veciño de Albarín, que daquela era un rapaz, ainda lembra como pasados uns anos seguían as roupas dos dous irmáns no interior da cova onde estiveron agochados coa esperanza de fuxir da morte. Acompañados tamén por outro veciño de Albarín, Alfonso Novás, comprobamos como ainda están nas laxes as pías que escavaron para recoller algo de auga coa que se mantiveron

tantos días no monte e sen contacto coa xente.

RAÚL PORTO E AMANTE DO TREPA

A morte destes rapaces -tiñan só 18 anos- é mostra da feroz crueldade de certos individuos neses días trágicos, nos que mentres algúns vián perigar a súa vida por defender uns ideais ou simplemente por expresar en voz alta unha opinión; outros, que actuaban como axentes dos que decidían a quen había que exterminar, fachendeaban en cafés e tabernas, coas pistolas en alto, sobre o número de persoas que levaban matado. Trágico foi tamén o día en que Raúl e Amante decidiron ir a ao baile a Chenlo. Nun momento da noite, un veciño deles (do que preferimos non dar o nome e que ao parecer actuaba como delator diante dos fascistas) sinaloulles uns espellos onte estaba escrito: "Viva Franco!" "Viva España", "Viva a Falanxe! E collendo por un brazo a un deles preguntoulle: Que pon aí?. E disque Raúl respondeu como de coña: "Viva Rusia!", "Morra Franco", "Viva a República". No outro día, véspera de Nadal, viñeronos buscar. Facía moi frío e Raúl Porto levou o seu abrigo novo. Un tempo máis tarde a súa nai cruzouse cun dos más sanguinarios asasinos do Porriño e viu aterrada que este home levaba posto o fermoso abrigo de pel de Raúl. E cando a pobre muller se tirou a el tola de dor preguntando qué lle fixeran ao seu fillo, recibiu como resposta un sorriso burlón. Era un home que soía presumir de levar máis de 100 buratos no seu cinto. Ningún ignoraba cal era o terrible significado destes sinais, como ninguén ignora quen era este individuo.

Tampouco Amante do Trepa regresou nunca á súa casa, onde a nai esperaba por el mentres nos seus oídos resoaban os lamentos do seu pobre fillo, que lle pedían

Alfonso Novás comproba a capacidade da cova onde se refuxiaron Os Tutes

que lle valese, que non deixase que o levasen; sabendo que xa ninguén lle podía valer. Raúl e Amante foron fusilados de noite, a sangre fría, no lugar de Fozara, en Guláns, nun sitio coñecido como a Volta dos do Porriño. Eu tamén escoitei falar de Raúl, de Amante e dos Tutes, en voz baixa, para que ninguén escoitase; como cando me contaban como meu avó tivo que vender a metade do que tiña para poder librarse da morte. E todo por ter estado nas eleccións á 2ª República como representante da Frente Popular. Era case un vello. E o único delicto que cometera era crer que as persoas tiñan dereito a decidir o seu destino. E como hoxe si podemos falar, é de xustiza que lle rendamos homenaxe a tantos homes e mulleres vitimas da intransixencia e do odio, confiando en que algo tan terrible coma a Guerra Civil e a despiadada represión que a acompañou non volvan ocorrer nunca.

«»

Fotografía do equipo de fútbol de Atios no ano 1953, con Jesús Domínguez como presidente do club. Foto tomada no campo da Escarabelleira (actual Xoane). Autor desconhecido. Foto cedida por Demetria Domínguez.

«»

Imaxe da Rondalla de Atios entrando no torreiro da igrexa, fotografía de autor des-coñecido datada en torno ao ano 1960. Foto cedida por Consuelo Bugarín.

»»

Tala do pino de Rape, foto datada no ano 1956, aproximadamente. Foto cedida por Demetria Domínguez.

Recupera a túa memoria

O Concello do Porriño está recopilando nas distintas parroquias do municipio fotografías antigas que reflexen como era a vida social e cotiá naqueles tempos dos nosos avós e bisavós. Atios tamén participa neste traballo de recuperación da nosa memoria a través da Xunta de montes e da asociación Os Penediños que colaboran co Arquivo Municipal da Imaxe. Dende aquí queremos da-las gracias a todas aquellas persoas que doaron desinteresadamente as súas fotografías. Con elas editaránse un libro e realizaránse exposicións. Así que facemos unha invitación a todos os que posúen fotos antigas nas suas casa, moitas veces sen saberlo, esquecidas en baúles cubertos de pó no fallado, a que busquen e participen nesta iniciativa que consideramos moi interesante para recuperar-la memoria privada pero tamén colectiva. As fotografías orixinais serán devoltas aos seus donos en perfecto estado e acompañadas dunha copia. Con esta labor contribuimos a que estas valiosas imaxes non se deterioreñ e se perdan no esquecemento.

XVIII festa do monte

3 de xuño 2007

A xunta rectora traballa un ano mais na celebración da gran cita festiva para os comuneiros de Átios, a Festa do Monte, que este ano terá lugar o día 3 de xuño. E tomámonos moi en serio esta xuntanza. A proba é que temos nomeado unha comisión específica para o evento, formada por tres compañeiros da xunta. Confiamos no seu bo fazer. Podemos avanzar que haberá importantes sorpresas, sobre todo no aspecto gastronómico.

Para este ano instalaronse catro mesas más nunha zona de sombra moi acolledora. Haberá posto de pulpeiro, música con charanga, xogos e mais actividades para disfrutar dun auténtico día na natureza.

MONTE DE ATIOS

Premio de Fotografía

A comunidade de Montes de Atios convoca o Primeiro Premio de Fotografía, dirixido a todos os veciños (nenos, mozos e adultos) que queiran sair ao monte coa súa cámara e retratar todo o que se lle poña por diante.

A temática da fotografía é aberta, pero sempre sobre lugares dos montes de Atios: paisaxes, lugares de interés particular, denuncia ecolóxica, flora e fauna, etc.

A data tope para a presentación das fotografías é o 31 de maio do 2007. No seguinte formato: papel fotográfico tamaño Din A-4. Xunto á foto acompañarase un escrito indicando o título da fotografía, data e lugar onde foi tomada e o nome e un teléfono de contacto do autor. Esta primeira edición está dotada cos seguintes premios:

1º premio 200euros

2º premio 100 euros

3º premio 50 euros

O xurado estará composto por un membro da xunta de montes, un mestre do colexio de Atios e un representante da asociación de pais de alumnos. Os premios entregaranse en metálico durante a celebración da Festa do Monte.

Absterse profesionais da fotografía.

Con todas as fotografías presentadas ao concurso realizarase unha exposición no Centro Social e Cultural de Atios.

¡Achégate ao monte, abre os ollos e fixate, hai moito que descubrir!

Revista da Comunidade de Montes Veciñais en Man Común de Atios

Número 4 Maio 2007

pedraquefala